

Vergaderjaar 2022–2023

32 761

Verwerking en bescherming persoonsgegevens

31 066

Belastingdienst

Nr. 260

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN DE
STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 januari 2023

Hierbij bieden wij u, mede namens de Staatssecretarissen van Fiscaliteit en Belastingdienst en van Toeslagen en Douane de antwoorden aan op de schriftelijke vragen van het lid Leijten (SP) over het bericht dat er buitensporig vaak inzage in de persoonsgegevens van slachtoffers van het toeslagenschandaal heeft plaatsgevonden. Deze vragen werden ingezonden op 13 oktober 2022 (Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 1392).

Voordat tot de beantwoording wordt overgegaan wordt eerst in algemene zin ingegaan op het bericht van Follow the Money (FTM) van 10 oktober «De politie vraagt opvallend vaak gegevens op van toeslagenouders, maar kan niet zeggen waarom». Dit mede naar aanleiding van de toezegging van de Minister van Justitie en Veiligheid aan de fractie DENK om een brief met uitleg of gegevens uit/van Fraude Signalering Voorziening (FSV) zijn gedeeld met de politie en of de politie ongeclausuleerd toegang krijgt tot de Basisregistratie Personen (BRP) (en andere systemen).

De Minister van Justitie en Veiligheid heeft de korpschef gevraagd om zorgvuldig en uitgebreid te onderzoeken of er inderdaad opvallend vaak gegevens in de BRP (kunnen) worden opgevraagd van toeslagenouders. De politie heeft aangegeven dat zij niet kan nagaan of erkende gedupeerden van de toeslagenaffaire bovenmatig veel in bevragingen in de BRP vanuit de politie voorkomen, omdat dit niet geregistreerd staat bij de politie. De korpschef heeft daarbij aangegeven dat bij het contact tussen een politiefunctionaris en een persoon (of deze persoon nu in hoedanigheid van verdachte, slachtoffer, benadeelde, getuige, onderhevig is aan politiecontrole of omstander is), de politiefunctionaris niet weet of de betrokkene in kwestie wel of geen gedupeerde van de toeslagenaffaire is. Bij het verwerken van gegevens naar aanleiding van een dergelijk contact wordt dit dan ook niet geregistreerd. En dat is ook niet noodza-

kelijk; het is voor de uitvoering van de politietaak niet nodig om te weten of iemand wel of niet een gedupeerde is van de toeslagenaffaire. Het verstrekken van een lijst met daarop de gedupeerden van de toeslagenaffaire aan de politie met als doel een onderzoek te doen naar de vraag of de gegevens van deze personen vaker worden bevraagd achten zowel de korpschef als ook de Minister van Justitie en Veiligheid niet wenselijk. Het is nog maar de vraag of het samenstellen en verstrekken van een dergelijke lijst vanuit juridisch oogpunt mag, nog daargelaten het standpunt dat de politie een dergelijke lijst ook niet in haar bezit wil hebben.

Als een individuele toeslagenouder wil weten welke gegevens van hem of haar bij de politie bekend zijn, dan kan de ouder daartoe een inzageverzoek bij de politie doen.¹

Gegevensverstrekking van de Belastingdienst en Toeslagen aan de politie

Nu de politie niet kan nagaan of erkende gedupeerden van de toeslagenaffaire bovenmatig veel in bevragingen vanuit de politie in de BRP voorkomen heeft de Minister van Justitie en Veiligheid aan de politie gevraagd om uiteen te zetten naar aanleiding van welke gegevensuitwisselingen er mogelijk bevragingen van de BRP door de politie gedaan kunnen worden. De Minister van Justitie en Veiligheid hoopt daarmee in algemene zin meer duidelijkheid te verschaffen over welke informatie aan de politie wordt verstrekt in deze context.

Een gegevensverstrekking die mogelijk verband houdt met BRP-bevragingen door de politie is die aan de Belastingdienst en Toeslagen. Er vindt van de Belastingdienst en Toeslagen aan de politie gegevensverstrekking plaats op twee gronden. De eerste grond betreft het vorderen van (fiscale) informatie bij de Belastingdienst en Toeslagen ten behoeve van strafrechtelijk onderzoek. De Belastingdienst en Toeslagen leveren vervolgens deze (fiscale) informatie aan, waarbij de politie niet weet uit welk systemen van de Belastingdienst en Toeslagen deze informatie afkomstig is. Het gaat dan om een vordering onder gezag van de officier van justitie op grond van het Wetboek van strafvordering in een lopend strafrechtelijk onderzoek. Het gaat daarbij altijd om gegevens die nodig zijn voor de betreffende strafzaak. Een voorbeeld hiervan is wanneer de politie onderzoek doet naar witwassen of een onderzoek naar het wederrechtelijk verkregen voordeel van een hennepkwekerij. Dan moet de politie voor het bewijs beschikken over belastingaangiften en die worden dan gevorderd bij de Belastingdienst. Alleen de Belastingdienst en Toeslagen weten in dit geval uit welke systemen de gegevens die zij aanleveren afkomstig zijn. De politie heeft dus geen toegang en heeft nooit toegang gehad tot deze systemen, zoals de FSV.

De tweede grond betreft informatieverstrekking tussen overheden op basis van diverse convenanten en samenwerkingsverbanden. Voor de informatie-uitwisseling is een juridische basis.

Voor de samenwerkingsverbanden kunt u denken aan het Regionaal Intelligence en Expertisecentrum (RIEC), het Financieel Expertise Centrum (FEC) en de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV).

¹ Voor meer informatie over hoe dit verzoek kan worden gedaan kunnen individuele gedupeerden terecht op de website: <https://www.rijksoverheid.nl/wetten-en-regelingen/productbeschrijvingen/inzage-verbetering-en-verwijdering-politiegegevens>.

Een voorbeeld van een convenant gebaseerd op de invorderingswet 1990 waarbij informatie-uitwisseling plaatsvindt betreft het aanleveren van gegevens door de Belastingdienst aan de politie ten behoeve van het samenstellen van referentielijsten voor ANPR.² De Belastingdienst maakt bij die samenwerking gebruik van de ANPR-apparatuur van de politie. Daartoe voorziet de Belastingdienst de politie van een bestand met kentekens van personen die een invorderbare belastingschuld of een toeslag moeten terugbetalen³. De politie laadt die gegevens tijdelijk en uitsluitend voor een gezamenlijke actie in de ANPR-apparatuur van de politie in. De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de aangeleverde gegevens en de politie weet niet op basis van welke bron de belasting-schuld van de kentekenhouder aan de Belastingdienst of Toeslagen is ontstaan. Het gaat hier altijd om een gezamenlijke verkeersactie van de Belastingdienst en de politie, waarbij op basis van een ANPR hit een verkeersdeelnemer door ofwel de politie ofwel de Belastingdienst wordt gecontroleerd. De korpschef heeft in 2018 per brief aan de eenheden de richtlijnen voor de uitvoering van het convenant bevestigd.

In de praktijk betekent bovenstaande dat er sprake is van een gecoördineerd werkproces waarbij vooraf wordt besloten met welke set (ANPR-apparatuur), met welke referentielijst vanuit de Belastingdienst, op welke dag en tijdsbestek én op welke locatie een gezamenlijke actie plaats gaat vinden. De vertegenwoordiger(s) vanuit de Belastingdienst zijn gedurende de gehele gezamenlijke actie fysiek aanwezig. De convenanten van de Belastingdienst zijn beschikbaar op de website van de Belastingdienst.⁴

Gelet op voorgaande kan niet worden uitgesloten dat de politie op basis van een gegevensverstrekking, zoals van de Belastingdienst, een bevraging over een burger heeft gedaan in de BRP, waaronder mogelijk gedupeerden van de toeslagenaffaire.

Logging bij de politie

De politie doet – zoals in het bericht van Follow the Money reeds uiteen wordt gezet – twee verschillende typen bevragingen bij de BRP. Geautomatiseerde bevragingen vinden plaats wanneer er een bestaande registratie in de politiesystemen of applicaties wordt geopend door een politieambtenaar. Het systeem bevraagt dan automatisch de BRP om te controleren of de gegevens nog actueel zijn. Ook vindt soms geautomatiseerde bevraging plaats ter verificatie van gegevens.

Van deze geautomatiseerde bevragingen wordt niet gelogd waarom deze plaatsvinden. Wel logt de politie waarom de gegevens in de systemen van de politie staan (het gaat dan bijvoorbeeld om de oorspronkelijke registratie).

² ANPR staat voor: Automatic Number Plate Recognition.

³ Het betreft middels beslaglegging invorderbare belastingschulden of terug te betalen toeslagen in de zin van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen waarvoor de betalingstermijn is verstrekt. Invorderbaar wil zeggen dat een dwangbevel is betekend en dat er geen bezwaar/uitstel meer loopt. Toeslagouders worden sinds medio 2019 niet meer opgenomen in de referentielijst.

⁴ https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/intermediairs/toezicht/convenanten/convenanten_met_afnemers_van_informatie/convenanten_met_afnemers_van_informatie_van_de_belastingdienst.

Bij handmatige bevraging van de systemen wordt wel gelogd waarom de bevraging plaatsvindt (o.a. de wettelijke grondslag).

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen